TALÁLKOZÁS A PÉNZTÁRNÁL

ISMERIK-E EGYMÁST A FIATAL MAROSVÁSÁRHELYI SZÍNÉSZEK

Vásárhely nem olyan nagy, hogy az emberek ne ismernék egymást. Mégis megtörtént, hogy két fiatal színésznő a pénztárnál találkozik fizetésosztáskor és az egyik meglepetten érdeklődik: — Hát te mit keresel itt? A válasz: — Amit te, a gázsit veszem fel, persze azt nem tudom, hogy ugyanannyit-e, mint te.

A megkérdezett fiatal színésznő már hónapokkal korábban a társulathoz szerződött, de még nem találkoztak...

Nem az érdekes cikkindítás óhaja íratta le velem ezt az esetet. Jelezni akarok vele egy állapotot, amit a fiatalokkal való megbeszélésen **Bálint Márta** így öntött szavakba:

— Fél esztendeje vagyok itt, Szatmárról szerződtem át. Mindjárt szép szerepet kaptam a **Macskajáték**ban (Ilus), panaszra tehát nincs okom, bár — a jövőt illetően nem tudom, mi vár rám... A társulatot, szellemét nem ismerem. A kollégáknak köszönök, de — alig találkozom velük. Nyolc-kilenc embert ismertem meg jobban, akikkel közvetlenül együtt dolgoztam. Máshoz szoktam Szatmáron: ha bementem a színházba, akárcsak kávét inni, éreztem, hogy otthon vagyok.

Jónak mondható évadot zárt sikeres jugoszláviai vendégszerepléssel a marosvásárhelyi színház magyar tagozata. Az idényt, kétségtelen, Nagy István **Özönvíz előtt** c. darabjának Harag György ragyogó rendezésében történt színrevitele fémjelezte. Ez az előadás többéves kihagyás után újra az érdeklődés előterébe állította a társulatot, mintegy felfedve szunnyadni hagyott képességeit. Sokan mondják: reneszánszát éli a színház. Hol a fiatalok helye ebben a megújulásban? Nem titok, hogy a magyar tagozat meglehetősen nehezen asszimilálta a fiatalokat. De mintha ezen a téren is változás lenne. Ideszerződött Bálint Márta és Borbáth Ottilia, ősztől a társulat tagja lesz a romániai magyar színjátszás talán legtehetségesebb (vagy: legtöbbet bizonyított?) fiatal művésze, Ferenczy Csongor, s az együttes fogadta Karp György most végzett főiskolást.

Heten vettünk részt a megbeszélésen: Bálint Márta, Bodó Zoltán, Nemes Levente, Székely Ferenc irodalmi titkár, Zongor István, Visky Árpád s e sorok írója. A legfiatalabbak közül hiányzott Ádám Erzsébet, s nem tudni mi okból (a próbatáblán kifüggesztették a színház vezetőségének hivatalos meghívását) még több, változatlanul fiatalnak számító színművész. A szerkesztőség részéről: sajnáljuk, hogy távolmaradtak.

A felvetett problémák közül több hozható közös nevezőre azokkal a kérdésekkel, amelyeket más hazai magyar társulatok kapcsán ezeken a hasábokon már taglaltunk. Ezért, amennyire lehetséges, a sajátosan marosvásárhelyi problémákra szorítkozunk, mindjárt a már említett jelenségre.

„Külön szigetekként élünk itt. Volt egy időszak, amikor egyszerűen megfeledkeztek Zongorról, s nem törődnek általában azzal, miként élsz." **(Visky Árpád)**; „A katonai szolgálat után úgy éreztem, hogy ridegebb a szellem, mintha mindenkinek csak külön gondjai lennének, közös dolguk pedig nem létezne. Nincs kihez fordulni. Ülök és várok". **(Zongor István)**; „Lelkes művészemberek összeforrott csoportja kellene hogy legyen az együttes. Alakuljon ki olyan szellem, hogy legyen, akihez fordulhass. Ne legyen abban semmi meglepő, ha egy általam olvasott és jónak vélt darabbal a rendezőhöz megyek, s javaslom eljátszásra". **(Nemes Levente).**

Egymáshoz való viszony, társulati munkaszellem kérdése az is, hogy csak Tanai Belláról és Csorba Andrásról mondhatták el: segítenek a fiataloknak. („Tanai úgy segített, hogy csak utólag jöttem rá, nem is éreztette" **Bálint Márta.)**

A megjegyzésekhez nincs mit hozzáfűzni, unalmas igazság az, hogy a színház kollektív művészet, s együttes csak ott és akkor alakul ki, amikor és ahol mindenkinek csak egy szenvedélye van: a színjátszás. Legyen az illető már-már sláger-főszereplő vagy néma statiszta.

Szó esett a megbeszélésen arról, hogy Illyés Kinga, Nemes Levente, Visky Árpád példájára nem csinálhat mindenki szükségből vagy kifejezési kényszerből magának „maszek-színházat", hogy az előadóművészet, legyen bármilyen magas színvonalú, nem pótolhatja a színésznek a színpadot. A fiatalok feladatokat kérnek, hogy kipróbálhassák képességeiket, hogy megtalálhassák helyüket a társulatban. Szívesen vállalják a kettős szereposztást is, csak foglalkozzanak velük is a rendezők, szakítsanak előítéletükkel, miszerint a fiatal szereposztása minden esetben kockázat. Ezzel kapcsolatban jegyezte meg **Székely Ferenc**, hogy a színház vezetőségének elementáris kötelessége rendszeresen feladatokat biztosítani a fiataloknak, akik a maguk részéről állandó készenléti állapotban kell hogy álljanak: önművelődjenek, kérezkedjenek be a próbákra, vitatkozzanak, követeljék meg a párbeszédet a rendezővel, vásároljanak lemezeket, könyveket, utazzanak el más társulatok előadásaira. Az igényt a fiatalok elfogadták, de felvetették, meg kellene vizsgálni a színházon belül a javadalmazást, a fiatal színésznek ugyanis egyszerűen nem futja utazgatásra, lemeztárak gyűjtésére...

A fiataloknak Marosvásárhelyen sem azért vannak hiányérzeteik, mert — szeretnek panaszkodni. Játszani akarnak, élni hivatásuknak. Nem kívánnak főszerepeket, nagyjából tisztában vannak képességeikkel, s azzal, hogy szüntelenül készülniük kell. **Nemes Levente** így fogalmazott: — A színész élete harc önmaga érvényrejuttatásáért a színpadon, a művészetben. A mi generációnknak is meg kell vívnia jogát, nem asztalcsapkodással, igazgatói irodába való besurranással, hanem makacs, kitartó küzdelemmel.

Egyetértek **Visky Árpád**dal, aki arról beszélt, hogy a színház nagyszabású váltás előtt áll. A régi törzsgárdából alig maradt hírmondó, helyükbe nagyon tehetséges negyvenévesek léptek. De ki lép ez utóbbiak, még csak tegnap fiataloknak számítók helyébe? Vajon lehet közömbös a társulatnak, hogy felkészültek-e vagy sem a váltásra azok, akiknek át kell venniük a stafétabotot? Alig hinni. Az érdekeltség első tanúsága lehetne például a fiatalok iránti eddiginél nagyobb bizalom.

Lázár László